

ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Ἀριθ. 36.

Σάββατον 12/24 Αὐγούστου 1878.

Τιμή 3 γαργύρια.

Κωνσταντινούπολις 11/23 Αὐγούστου.

ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΑΣ. ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΠΥΛΗΣ.

Ἡ Α. Υ. ὁ Σαφὲρ πασῶς τοῖς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀντιπροσώποις τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

Τῇ 8 αὐγούστου 1878.

Τοῦ συνεδρίου τοῦ Βερολίνου ἀποδειξαμένου τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ὅπως ἐκθέσωσι τὰς εὐχὰς καὶ τὰς σκέψεις τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως, ὁ κ. Δηλιγιάννης διετύπωσε καὶ ἀνέπτυξεν ἐνώπιον τῆς ὑψηλῆς συνελεύσεως τὴν αἵτησιν ὅπως συμπεριληφθῶσι τῇ Ἑλλάδι ἡ Ἡπειρος, ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ Κρήτη, τὸ δὲ συνέδριον μετὰ τὸ διάβημα τοῦτο τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως ἐξέφρασεν εὐχὴν ὅπως χορηγηθῇ τῇ Ἑλλάδι μεθορίων ἐπανόρθωσις, καὶ ἐκ τῆς εὐχῆς ταύτης προέκυψε τὸ 24 ἄρθρον τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου, δι' οὗ αἱ μεγάλαὶ δυνάμεις ἐπιφυλάσσονται νὰ προσενέγκωσι τὴν μεσολάβησιν αὐτῶν τῇ Υ. Πύλῃ καὶ τῇ Ἑλλάδι, ἐν ᾗ περιπτώσει αἱ δύο κυβερνήσεις δὲν ἤθελον συνεννοηθῇ περὶ τῆς ἐπανορθώσεως τῶν μεθορίων.

Οἱ ὁθωμανοὶ ἐν τῷ βερολινεῖῳ συνεδρίῳ ἀντιπρόσωποι ἐδήλωσαν συνωδᾶ ταῖς ὁδηγίαις τῆς Υ. Πύλης ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐπεφυλάσσετο νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὰς δυνάμεις τὴν ἀληθὴ τῶν πραγμάτων κατάστασιν περὶ τῆς Ἑλλάδος προκειμένου, δυνάμει δὲ τῆς ἐπιφυλάξεως ταύτης, ἥτις ἀνεγράφη ἐν τῷ πρωτοκόλῳ, ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, ἀφοῦ ἐξήτασε προσεκτικώτατα τοὺς λόγους, οὓς τὸ ἀνακτοβούλιον Ἀθηνῶν ἐπεκάλεσατο πρὸς δικαιολόγησιν τῶν ἀξιώσεων αὐτοῦ, ὑποβάλλει εἰς τὰς μεγάλας δυνάμεις τὰς πολιτικὰς καὶ ἠθικὰς θεωρίας, δι' ὧν δυνηθῆσονται νὰ ἐκ-

τιμήσωσιν ἐν πλήρει τῆς ὑποθέσεως γνώσει τὸν χαρακτῆρα, τὴν σημασίαν καὶ τὰς συνεπείας χωρογραφικῆς ἐκχωρήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Υ. Πύλη ὀφείλει νὰ δηλώσῃ ἐν πρώτοις κατηγορηματικώτατα ὅτι οὔτε ἡ Α. Μ. ὁ Σουλτάνος οὔτε ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ ἔσχον ποτὲ ἀφορμὴν νὰ σκεφθῶσι περὶ τοιοῦτου σχεδίου καὶ ὅτι ἡ Υ. Πύλη τὸ πρῶτον ἐκλήθη ν' ἀσχοληθῇ περὶ αὐτοῦ, ὅτε τὸ σχέδιον τοῦτο ἐφάνη ἐν τῷ συνεδρίῳ.

Γινώσκουμεν ὅτι τὸ ἀνακτοβούλιον τῶν Ἀθηνῶν ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐνεκα τῶν συμβουλῶν καὶ τῶν διαβεβαιώσεων ἐνίων ἐκ τῶν μεγάλων δυνάμεων ἀπέσχεν ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα πάσης ἐπιθέσεως κατὰ τῶν χωρῶν τοῦ Σουλτάνου, ἐλπίζει δὲ οὕτω νὰ καταδείξῃ ὅτι αἱ δυνάμεις αὗται, αἵτινες πρέλυσαν διὰ τῆς εἰρηνικῆς αὐτῶν ἐπιρρόης τὴν ἐνέργειαν τῆς Ἑλλάδος, εἰς σήμερον ὀφειλέτιδες αὐτῇ καὶ νομίμως ὑποχρεωμένοι νὰ ὑποστηρίξωσι τὰς ἐλληνικὰς ἀπαιτήσεις.

Δὲν ἀπόκειται τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει ν' ἀναζητήσῃ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν σημασίαν τῶν τῇ Ἑλλάδι δοθεισῶν ἀπὸ δύο ἐτῶν ὑπὸ τῶν δυτικῶν δυνάμεων συμβουλῶν, ἀλλὰ δικαιοῦται νὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι, ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἐρεκτικὴν ἐτήρησε στάσιν καὶ ἀπέσχε πάσης ἡμέσου ἐχθροπραξίας ἀπέναντι τῆς Τουρκίας ἐπὶ τινα χρόνον, τοῦτο δὲν προῆλθε μόνον ἐνεκα τῶν συμβουλῶν ἢ ὑποσχέσεων ἐνίων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἐπίσης καὶ πρὸ πάντων ἐνεκα τῆς διηνεκοῦς ἀποτυχίας πάντων τῶν διαβημάτων αὐτῆς τοῦ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἀπὸ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῆς. Ἀρκεῖ δὲ τις ὅπως πεισθῇ περὶ τούτου ν' ἀναγνώσῃ ἐκ νέου τὴν ὑπὸ τοῦ πρώην ὑπουργοῦ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Γεωργίου κ. Δεληγιῶργη δημοσιευθεῖσαν δέλωσιν ἵνα δικαιολογήσῃ τὸ ὑπουργεῖον αὐτοῦ ἀπὸ μομφῆς ἐπὶ ἀδρανείᾳ.

Ἐξετάσωμεν νῦν τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Δηλιγιάννη ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου τοῦ Βερολίνου διατυπωθεῖσαν αἴτησιν.

Ἡ αἴτησις αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ἀπλὴν καὶ καθαρὰν προσάρτησιν τῆς Ἡπείρου, τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς νήσου Κρήτης εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, καὶ θὰ ἐδικαιολογεῖτο κατὰ τὸν ἑλληνα ὑπουργὸν δι' ἐπιχειρημάτων καὶ θεωριῶν δυναμένων νὰ συνοψισθῶσιν οὕτω.

« Ἡ Ἑλλὰς ποθεῖ νὰ συνενώσῃ ὑπὸ τὴν αὐτὴν κυβέρνησιν πάσας τὰς χώρας τὰς οἰκουμένας ὑπὸ κατοίκων ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἀλλ' ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην νὰ περιορίσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰς εὐχὰς αὐτῆς εἰς τὴν εἰς τὸ βασίλειον προσάρτησιν τῆς Κρήτης καὶ τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν ὅπως ἀνταποκριθῇ εἰς τοὺς πόθους τῆς Εὐρώπης. Ἡ προσάρτησις αὕτη ἦτο ἀνέκαθεν ἡ προσφιλεστέρα τῶν ἐπαρχιῶν τούτων εὐχή, ἣν διὰ τῶν ὅπλων πολλάκις ἐξεδήλωσαν. Ἡ ἱκανοποίησις τῆς εὐχῆς ταύτης θὰ ἦτο πρῶξις δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας, δι' ἧς θὰ συνεπληροῦτο τὸ εἰρηνευτικὸν ἔργον τῆς Εὐρώπης καὶ θὰ καθίστατο οὕτως ἀδύνατος ἡ ἐπάνοδος τῶν ταραχῶν, ὅσαι περιοδικῶς διαταράττουσι τὰς χώρας ταύτας. Ἡ Ἑλλὰς ἡ πάντοτε τὸν κλονισμὸν τῶν ταραχῶν τούτων ὑφισταμένη καὶ ἐξαντλουμένη εἰς ἐξοπλισμοὺς, οὗ ἡ ἀνώμαλος αὐτὴ προκαλεῖ κατὰστασις, καὶ εἰς ἐξοδα πηγάζοντα ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ χορηγῆσαι βοηθήματα εἰς τοὺς πρόσφυγας τῶν ἐπανεστατημένων ἐπαρχιῶν καὶ εἰς τοὺς παλινοστοῦντας μαχητάς, δύναται τοῦ λοιποῦ ν' ἀφιερῶσιν τοὺς πόρους αὐτῆς εἰς τὴν ὕλικὴν τῆς χώρας ἀνάπτυξιν.

» Καὶ αὕτη δὲ ἡ Τουρκία θὰ ὠφελεῖτο ἐκ τούτου καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ οὐδένᾳ πλέον θὰ διέτρεχον διαταράξεως κίνδυνον αἱ τῆς καλῆς γειτονείας σχέσεις, αἵτινες θ' ἀποκαθίσταντο μετὰ τῶν δύο χωρῶν.

» Ἡ ἀπόρριψις τῶν εὐχῶν τῆς Ἑλλάδος θὰ ἔφερεν ἀναποδράστως εἰς χώρας ταύτας γενικὴν ἀναστάτῳσιν, εἰς ἣν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θὰ παρεσύρετο νὰ μετὰσχῃ, οἰκιδέποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ προσπάθειαι τῶν κυβερνητῶν αὐτῆς ὅπως παρακωλύσῃ αὐτοὺς».

Τοιοῦτοι κατ' οὐσίαν οἱ λόγοι, οὓς ἐπεκαλέσθη ὁ κ. Δηλιγιάννης πρὸς δικαιολόγησιν τῆς πρὸς προσάρτησιν αἰτήσεως αὐτοῦ.

Εὐχερὲς ἀποδίδει νὰ ἐξελεγχῶμεν τὸ σύστημα τοῦτο τῶν ἰδεῶν, ὅπερ ἐπικίνδυνον καθ' ἑαυτὸ καὶ εἰς πάσας τὰς ἀρχὰς τοῦ πο-

λιτικοῦ δικαίου ἀντικείμενον, ἐρεῖδεται πράγματι ἐπὶ ἱστορικῶν δεδομένων, ἀπολύτως ἐσφαλμένων.

Τοῦ συνεδρίου ἀπορρίψαντος ἐν πρώτοις καὶ ὀριστικῶς τὴν περὶ προσάρτησεως τῆς Κρήτης εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος ἰδέαν καὶ μόνον τὸ σχέδιον ἀπλῆς ἐπικυρώσεως μεθοριῶν ἐπὶ τῆς στερεᾶς διατηρήσαντος, θέλομεν ἀρκεσθῇ εἰς τὸ νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης οὐδέποτε ἐδράξαντο τῶν ὅπλων κατὰ τῆς νομίμου ἀρχῆς τῆς Υ. Πύλης, οὐδὲ κατ' ἀλλήλων, ἀλλ' ἡ τῇ εἰσηγήσει ῥαδιοῦργων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐλθόντων καὶ κατόπιν ἐπιδρομῆς τῆς χώρας αὐτῶν ὑπὸ ξένων στιφῶν ὀργανωμένων ἐν Ἑλλάδι οὐχὶ ὅπως βοηθήσωσι τοὺς ἐν ὅπλοις ἀδελφοὺς αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως φέρωσιν αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἄνευ προκλήσεως ἢ ἀφορμῆς.

Τοιοῦτοτρόπως, εἴαν τις ἐξετάσῃ μόνον τὴν τρίτην κρητικὴν ἐπανάστασιν, τὴν τοῦ 1867, τὴν μακροτέραν καὶ τὴν αἱματηροτέραν, παρατηρεῖ ὅτι ἡ νήσος Κρήτη οὐδέποτε ἐπανεστάτησεν, ἀλλ' ὅτι ὑπέστη πραγματικὴν ἑλληνικὴν ἐπιδρομὴν καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ἐπαυσε ἡ ἐπιδρομή, καθ' ἣν δηλαδὴ ἡμέραν ἡ ἐπανάστασις δὲν εἶρε πλέον τροφήν ἐξωθεν, ἡ χώρα εἰρήνευσεν ὡς ἐκ θαύματος.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς λυπηρᾶς ταύτης ἐπιχειρήσεως ὑπῆρξεν ἡ καταστροφὴ τῆς νήσου Κρήτης, ὁ θάνατος τῶν τριῶν τετάρτων ἐκ τῶν ἀτυχῶν κατοίκων, οἵτινες ἠναγκάσθησαν ν' ἀπέλθωσι τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, ἡ ἐξάντλησις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἀπώλεια τοσούτων γενναίων ὁθωμανῶν στρατιωτῶν ὑπεραμυνομένων τῶν δικαίων τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν. Ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἐπίσης ἡ τοῦλάχιστον δέον νὰ θεωρηθῇ ἡ τραγὴ καὶ λυπηρὰ ἀπόδειξις τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῶν κρητικῶν κινημάτων, ἅτινα ἀείποτε καὶ ἀποκλειστικῶς ὑπέθαλψεν ἡ Ἑλλὰς, ἀμεριμνοῦσα περὶ τῶν συμφορῶν, ἃς περιοδικῶς ἐπέφερεν εἰς τὴν ἀτυχῇ ταύτην χώραν. Τῆς Κρήτης ἀποκλεισθείσης τῶν συζητήσεων τῇ συνετῇ βουλήσει τοῦ συνεδρίου, ἀπολείπεται ἡ ἐξέτασις ἐν τε τῷ παρελθόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τῆς καταστάσεως τῶν ὁμόρων τῇ Ἑλλάδι ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ἀξίας τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνακτοβουλίου τῶν Ἀθηνῶν ἐπικληθέντων λόγων, ὅπως ἀποσπάσῃ αὐτάς ἀπὸ τῆς ὁθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ἀνασχευάσωμεν ἐν πρώτοις τὴν ὑποτιθεμένην ταύτην κατὰστασιν τῶν παθημάτων

τῆς δυσαρρεσκείας καὶ τοῦ ἀναθρασμοῦ, εἰς ἃ ὑπύκεινται ἡ Ἑπείρος καὶ ἡ Θεσσαλία ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἡ ἱστορία κεῖται πρὸς διάφωσιν τούτου· ἐκ ταύτης μανθάνομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1829, ἐποχῆς καθ' ἣν τὸ φεουδαλικὸν σύστημα κατηργήθη ἐν Ῥωμυλίᾳ, μέχρι τοῦ 1853, αἱ δύο αὗται ἐπαρχίαι ἔζησαν ἐν πλήρει ἡσυχίᾳ, ἀπαξ δὲ μόνον διαταράχθησαν στιγμιαίως τῷ 1845 διὰ τῆς ἀντιστάσεως τῶν μουσουλμάνων κατοίκων τῆς Κάτω Ἀλβανίας τοῦ νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἀντιστάσεως λίαν ταχέως κατασταλείσης καὶ μηδεμίαν ἄλλως σχέσιν ἔχούσης πρὸς τοὺς ὑποτιθεμένους πόθους ἀνεξαρτησίας, οἵτινες ἀποδίδονται εἰς τοὺς χριστιανοὺς κατοίκους.

Τῷ 1853 ἐπέδραμον τὴν Ἑπείρον καὶ τὴν Θεσσαλίαν δύο ἑλληνικὰ στρατιωτικὰ σώματα, ἃτινα ἐδῆρσαν τὴν χώραν καὶ διέπραξαν κατὰ τε τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν, οὓς διετείνοντο ὅτι ἤθελον ν' ἀπελευθερώσωσι, τοιαύτας βιαιοπραγίας ὥστε ἐδέησεν ὅπως ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία καταλάβωσι στρατιωτικῶς τὸν Πειραιᾶ, ἵνα θέσωσι τέρμα εἰς αὐτάς.

Τέλος, αἱ δύο αὗται ἐπαρχίαι διαταράχθησαν αὖθις μετὰ εἰκοσιπενταετῇ ἡσυχίᾳ δι' ἐχθρικῶν ἀποπειρῶν δημοσίᾳ παρασκευασθεισῶν ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Στίφη ἐθελοντῶν μετέβησαν ἐξ Ἑλλάδος εἰς Ἑπείρον καὶ Θεσσαλίαν φέροντα εἰς τὰς χώρας ταύτας τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον, ὑποχρεοῦντα τοὺς κατοίκους, καθὼς ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις εἶναι ἐτοίμη νὰ τὸ ἀποδείξῃ, ὅπως ἐξεγερθῶσι κατὰ τῶν νομίμων αὐτῶν ἀρχῶν καὶ ἐπὶ τέλους ἀποτυχόντα πρὸ ὀλίγου ἀπέναντι τῆς συνέσεως καὶ τῆς πίστεως ἅπαντος τοῦ ἔθνους. Τότε καὶ ἀπέναντι τῆς ἀποτυχίας ταύτης ἡ κυβέρνησις τῆς Α. Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος ἀπενθάρρυνθείσα ἐκ τῆς ἀκάμπτου ἀρνήσεως τῆς Ῥωσσίας ὅπως καταστήσῃ τὴν Ἑλλάδα κοινωνὸν τῶν καρπῶν τῶν ἑαυτῆς νικῶν, βλέπουσα παρερχομένην τὴν εὐκαιρίαν, διέταξε τὸν στρατὸν αὐτῆς νὰ ἐπιδράμῃ τὴν τουρκικὴν χώραν ἄνευ διακοπῆς διπλωματικῶν σχέσεων καὶ ἐν πλήρει εἰρήνῃ, ἵνα ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῇ, καθὰ ὁ κ. Δηλιγιάννης λέγει, τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐθνικῶν τῆς Ἑλλάδος πόθων.

Ἐὰν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ὑπέλκων εἰς τὰς παρατηρήσεις ἐνίων ἐκ τῶν με-

γάλων δυνάμεων ἐπανήγαγε τὸν στρατὸν αὐτοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν χώραν, εἶναι δυνατόν ὅπως ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ δύναται σήμερον νὰ μεταχειρισθῇ τοῦτο ὡς ἐπιχείρημα ἵνα ὑποστηρίξῃ ὅτι αὐταὶ αὗται αἱ δυνάμεις προσκαλέσασαι αὐτὴν νὰ θέσῃ τέρμα εἰς ἐπιχείρησιν οὕτως ἀντικειμένην εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον, συνωμολόγησαν ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἀνταμεῖψαι τὴν εὐπείθειαν αὐτῆς διὰ χωρογραφικῆς τιμῆς ἐκχωρήσεως;

Ὅπως δὲ ποτε, ἀρκοῦσιν ὅσα εἶπομεν περὶ τῆς ἀπὸ πεντήκονταετίας ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς καταστάσεως τῆς Ἑπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας ὅπως ἐκμηδενίσωσι τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότατον τῶν ἐπιχειρημάτων, ἃτινα προσήγαγεν ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου ὁ κ. Δηλιγιάννης, ἥτοι ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἀείποτε ὑπέστησαν μετ' ἀνυπομονησίας τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν, ὅτι ἐπιμόμως ἐπανεστᾶτησαν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῶν καὶ ὅτι οὐδὲν ποθοῦσιν ἄλλ' ἢ νὰ ἴδωσι τὴν χώραν αὐτῶν ἐνουμένην τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος. Καταδεικνύεται νῦν πληρέστατα, ὅτι ἐκ τούναντίου οἱ κάτοικοι τῆς Ἑπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας ἔζησαν πάντοτε εἰρηνικῶς καὶ ἐθελουσίως ὑποτεταγμένοι ταῖς ὀθωμανικαῖς ἀρχαῖς· ὅτι οὐδέποτε ἐδράζοντο τῶν ὀπλῶν ἀθορμήτως ὅπως ἐργασθῶσιν εἰς ὑποτιθεμένους διεκδικήσεις· ὅτι ὑπέστησαν ἐνίοτε ἄλλ' οὐδέποτε ἐκάλεσαν τὴν ἐπέμβασιν τῆς γείτονος χώρας· καὶ ὅτι, ἐὰν τέλος ἀπηλλᾶσσαντο τῶν ἐν τῇ γείτονι χώρᾳ παρασκευασθεισῶν ἐπιχειρήσεων, θὰ ἐξηκολούθουν νὰ ζῶσιν εὐδαίμονες καὶ εὐημεροῦντες ὑπὸ τοὺς νόμους τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Δὲν ἐδικαιοῦτο λοιπὸν ὁ κ. Δηλιγιάννης νὰ ὁμιλήσῃ ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου ἐξ ὀνόματος τῶν ἐπαρχιῶν, ὧν τὴν προσάρτησιν ζητεῖ.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπιχειρημάτων, ἃτινα ἐξέθηκεν ὅπως πείσῃ τὴν ὑψηλὴν συνέλευσιν, δὲν θὰ διατρίψωμεν εἰς ἐκεῖνο, ὅπερ συνίσταται εἰς τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι διὰ τῆς αἰτουμένης προσαρτήσεως θ' ἀποτελεῖτο ἡ εὐδαίμονία τῆς Ἑλλάδος. Δὲν ἔχομεν τὴν ιδιότητα νὰ πραγματευθῶμεν τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀπόκειται δὲ εἰς τὰς δυνάμεις τὰς μᾶλλον ἡμῶν ἐνδιαφερομένας καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μελετησάσης, ν' ἀποφασίσωσι ἐὰν ἀποτελέσμα χωρογραφικῆς μεγεθυνσεως θὰ ἦτο ἡ εἰς αὐτὴν

χορηγία τῆς εἰρήνης ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῆς παγίωσεως ἐν τοῖς θεσμοῖς καὶ τῇ κυβερνήσει αὐτῆς. Ὁφείλομεν ν' ἀρκεσθῶμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ὑπομιμνήσκοντες ὅτι δὲν θὰ ἐπέτρεπεν ἡ πολιτικὴ τιμιότης τὴν ἀπογύμνωσιν ἔθνους ὑπὲρ ἄλλου διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι τὸ ἔθνος τοῦτο θὰ καθίστατο εὐτυχέστερον.

Τὸ τελευταῖον μέγα ἐπιχείρημα τοῦ κ. Δηλιγιάννη βασίζεται ἐπὶ τῆς παρόρσει ἀνακηρυχθείσης διαβεβαιώσεως ταύτης, ὅτι, διδομένων τῇ Ἑλλάδι τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, ἡ Εὐρώπη θὰ ἐκλείεν ἑσχαί τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρίδων καὶ τῶν ἀγώνων μεταξὺ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ θὰ ἐπαγίου τὸ εἰρηνευτικὸν αὐτῆς ἔργον.

Τούτου ἐνεκεν ἐφρόντισεν ὁ κ. Δηλιγιάννης ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου πᾶσαν ἰσχὺν καὶ πᾶσαν πίστιν ἀρίνων νὰ ἐννοηθῇ εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐγγράφου ἀνακοινώσεως, ἣν ἐποίησατο ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὅτι αἱ μόναι καὶ πραγματικαὶ εὐχαὶ τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως εἶναι καὶ ὑπῆρξαν αἰετοτε νὰ συνενώσῃ ὑπὸ τὴν αὐτὴν κυριαρχίαν πᾶσας τὰς χώρας τὰς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων οἰκουμένας καὶ ὅτι ἐάν ἡ Ἑλλὰς ἀρκῆται μὴ ζητοῦσα νῦν ἀλλ' ἢ τὴν προσάρτησιν ἐπαρχιῶν τινων, τοῦτο πράττει ἐνεκα τῆς στενότητος ἀποφάσεως τῆς Εὐρώπης τοῦ ἀποκαταστήσαι τὴν εἰρήνην ἐν Ἀνατολῇ χωρὶς νὰ διασαλευθῇ πολὺ ἡ ὕφεστος τῶν πραγμάτων κατὰστασις. Ἀπέναντι τοιαύτης ὁμολογίας τί γίνεται ἡ ἐπαγωγὸς προσδοκία εἰρήνης διαρκοῦς μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν; Δὲν ἐννοεῖται ἄρα γε σαφῶς ὅτι, ἐάν μετὰ τινα ἔτη, μετὰ τινος μηνος ἴσως κρίνῃ ἡ Ἑλλὰς ὅτι ἐπέστη ἡ ὥρα νέαν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐκστρατεῖαν ἐπὶ τοῦ κύκλου τῶν ὑποτιθεμένων ἐθνικῶν διεκδικήσεων, οἱ αὐτοὶ λόγοι τὰ αὐτὰ θὰ ἐπαναγάγῃσιν ἀποτελέσματα, οἷχεται δὲ ἡ εἰρήνη αὕτη, ἥτις ἐμελλε μὲν νὰ ᾔῃ διηνεκὴς, ἀλλὰ δὲν θὰ διήρκει ἢ μόνον ὅσον ἀκριβῶς ἀπαιτεῖται πρὸς παρασκευὴν νέων ἐπιχειρήσεων κατὰ τοῦ διεθνοῦς δικαίου; Κληθεῖσα ἡ Εὐρώπη ν' ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς νέας ταύτης διαφορᾶς, ἥτις θὰ διεκινδύνευεν αὐτὴς τὴν εἰρήνην τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἴσως τὴν ἀγαθὴν μεταξὺ τῶν μεγάλων δυνάμεων ἁρμονίαν, θ' ἀποφασίσῃ ἄραγε νὰ θυσιάσῃ τὰ δίκαια τοῦ νομίμου κτήτορος εἰς τὰς ἐποφθαλμιάσεις φιλοδοξοῦ γείτονος,

ἢ ἄλλως θέλει διστάσει ἀπέναντι πράξεως, ἣν βεβαίως ἀπαντᾷται ἡ τιμὴ αὐτῆς;

Ὅτι δὴποτε καὶ συμβῇ, μετὰ τοιούτου βαθμοῦ βεβαιότητος εἰς πάντων τὰ πνεύματα παρουσιάζεται τὸ ἐνδεχόμενον τοῦτο καὶ τόσον εἶναι ἐν τῇ τάξει τῶν πραγμάτων καὶ συναδὸν πρὸς τὸ ἐλληνικὸν δόγμα, ὥστε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραδεχθῶσιν αἱ μεγάλαι δυνάμεις ὡς ὀριστικὸν ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῶν αἰτήσεων τῆς Ἑλλάδος τὴν βεβαιότητα ἢ μόνον τὴν ἐλπίδα τοῦ κατορθῶσαι τοιοῦτοτρόπως τὴν στείρωσιν τῆς πηγῆς τῶν μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος ἐρίδων.

Τοιαῦτα τὰ γεγονότα καὶ τοιαῦτα αἱ κυριώτεραι σκέψεις, αἵτινες ἐπιβάλλουσι τῇ Ὑ. Πύλῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ποιήσῃται ἐκκλησίαν αὐτῇ τῇ Εὐρώπῃ τῆς γνώμης ἣν ἐξέφρασαν ἐν τῷ συνεδρίῳ περὶ τοῦ καταλλήλου τοῦ χορηγῆσαι τῇ Ἑλλάδι οἵανδήποτε χωρογραφικὴν μεγέθυνσιν.

Ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος καὶ ἡ κυβερνήσις Αὐτοῦ πεποίθασιν στενῶς ὅτι αἱ μεγάλαι δυνάμεις καλλίτερον διαφωτιζόμεναι περὶ τῆς φύσεως, περὶ τῶν αἰτίων καὶ περὶ τῶν συνεπειῶν τῶν αἰτήσεων, ὅς διετύπωσεν ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις, θέλουσι τροποποιήσει τὴν πρώτην αὐτῶν γνώμην καὶ θέλουσι σπεύσει νὰ διαβεβάσῃ τῷ ἀνακτοβουλίῳ τῶν Ἀθηνῶν συμβουλὰς εὐθύτητος καὶ περισκέψεως, αἵτινες ν' ἀποτρέψωσιν αὐτὸ ἀπὸ ἐπιχειρήματος ἀδίκου ἅμα καὶ ἥκιστα πολιτικοῦ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Εὐρώπη δὲν θὰ θελήσῃ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην ὁδὸν καὶ ἐκτεθῇ οὕτως εἰς τὸ νὰ διακυβεύσῃ τὸ εἰρηνικὸν ἔργον αὐτῆς.

Παρακαλῶ ὑμᾶς ν' ἀναγνῶτε τὸ ἔγγραφον νοῦτο τῇ Α. Ε. τῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῷ τῆς . . . καὶ ν' ἀφῆτε αὐτῷ ἀντιγραφον.

Ὁ ἄνθρωπος νομίζει ὅτι αὐτὸς ἀπ' αὐτοῦ βαίνει. Ἀλλ' ὑπάρχει τὸ ἐλαττέριον αὐτοῦ, καθ' ὅσον πολλάκις θελοντα νὰ τραπῇ τὴν ὁδὸν τῆς ἀπάτης ἐτέρας τις δυνάμεις, ἀγνωστος αὐτῷ, σύρει εἰς ἄλλην ὁδὸν, τὴν καρδίαν αὐτοῦ πείθουσα.

Ὁ ἄνθρωπος αἰετοτε τὴν μοῖραν αὐτοῦ μέμφεται τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ ἁμαρτημάτων δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ αὐτὴν ὡς αἴτιον, καίπερ παντὶ τρόπῳ ἐπιζητῶν νὰ ἐπιρρίψῃ αὐτῇ τὰ τῶν ὁμοίων αὐτῷ σφάλματα.